

Vanaf vannacht slaap ik op het dak

Jens Christian Grøndahl bij Meulenhoff:

Stilte in oktober
Lucca
Virginia
Indian summer
Hartslag
Veranderend licht
Piazza Bucarest
Rode handen
Drie stappen achteruit
De tijd die nodig is
Over een uur ontluiken de bomen
Dat weet je niet
Voordat we afscheid nemen
Portret van een man
De weg naar Bethlehem
Vaak ben ik gelukkig
De storm
Dagen als gras
Vanaf vannacht slaap ik op het dak

meulenhoff.nl

Jens Christian Grøndahl

*Vanaf vannacht
slaap ik op het dak*

Roman

Vertaald uit het Deens door Femke Muller

MEULENHOF

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

ISBN 978-90-290-9770-3

ISBN 978-94-023-2035-0 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Fra i nat sover jeg på taget*

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: Denis Frémond

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2022 Jens Christian Grøndahl

© 2023 Nederlandse vertaling Femke Muller en Meulenhoff

Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

I

Ze stond in een strook zonlicht, haar ogen waren gesloten. Een paar bioscoopgangers kwamen naar buiten door de dubbele deuren die waren opengeslagen naar de straat. Achter hen kon je nog vaag de roodfluwelen stoelenrijen en de gedempte zaalverlichting onderscheiden. Haar handen lagen ineengestremd op haar rug, ze was lang. Ze droeg geen jas, al was de herfst al begonnen. Ik hoopte dat ze ook gewoon op de volgende voorstelling stond te wachten. De bioscoop is er nog steeds, maar de kaartjes worden niet langer gedrukt op rollen papier met perforaties boven en onder waarlangs de loketjuffrouw ze afscheurde voordat ze ze onder het ruitje door schoof. Toen ik mijn plaats had gevonden, zag ik de onbekende vrouw nergens. Even later ging het licht langzaam uit. Achter de transparante plooien van het gordijn stonden drie jongedames gekleed in rode uniformjasjes en rokjes die tot halverwege hun dijen kwamen, hun zij naar het publiek gekeerd. Een voor een hieven ze hun trompet om in te stemmen

met de fanfare van de Deense Reclamefilm. Ik had nu al moeite om me haar gelaatstrekken te herinneren, alsof het zonlicht dat op haar gezicht was gevallen het had overbelicht in mijn herinnering.

Het was zaterdag en toen ik naar buiten kwam, krioelde het in de schemering van de gestalten. Toen was mijn leven nog maar pas begonnen, nu rest mij slechts een verbleekt gevoel van de jongeman die ik was aan de andere kant van al die jaren. Misschien is hij naar station Østerport gelopen om de s-trein naar Svanemøllen te nemen, maar het kan ook zijn dat hij heeft besloten om te voet verder te gaan. In dat geval is hij langs de Amerikaanse ambassade gelopen en langs Sørerne, de vijvers waarin op dat tijdstip de avondlucht weerspiegelde tussen de boomkruinen langs de oever. Veel verandert, maar nog meer verandert niet. Het verkeersplein Trianglen verderop in de Østerbrogade, de ovale kiosk met de B.T.-reclame op het koepelvormige koperen dak, de zekerheid dat aan het einde van het perspectief van die straat, achter de Tuborg-toren in de vorm van een reusachtig bierflesje, de Strandvejen ligt te wachten. Als ik mijn bewegingen in die tijd op een plattegrond van de stad zou moeten tekenen, zou de balpen een glad gesleten blauwe groef in het papier trekken, zo beperkt was mijn actieradius. Toch had ik soms het gevoel dat ik de wereld aan het veroveren was. Ik woonde in een eenkamerappartementje op de begane grond dat uitkeek op het spoor bij station Svanemøllen. Het rolgordijn was bijna altijd omlaaggetrokken. Langs de rand van de stoep was het eindpunt van een

buslijn. De passagiers zouden naar binnen kunnen kijken terwijl ze zaten te wachten tot de chauffeur de motor startte, en mij zien. Op een zaterdag in de herfst had ik zeer waarschijnlijk tot laat in de ochtend geslapen. Ik had waarschijnlijk liggen luisteren naar de brommende dieselmotor van de bus aan de andere kant van het rolgordijn en op de achtergrond de langgerekte klanken van de misthoorns van de schepen op de Sont gehoord. Soms liep ik naar de jachthaven. De mist liet alle afstanden verdwijnen en deed zelfs de bakstenen kolos van de Svanemøllen-energiecentrale langs de randen vervagen. Achter de muur van mist lagen Zweden, de Oostzee, Litouwen en de Sovjet-Unie. In de grauwwitte leegte leek de dreiging op de een of andere merkwaardige manier dichterbij, alsof de lanceerplatformen van de middellangeafstandsraketten zich vlak achter die dichte sluier van damp bevonden.

De colleges op het instituut waren open en het was niet ongebruikelijk dat er in de collegezalen die uitkeken op een binnenplaats van de Købmagergade toehoorders van buiten zaten. Toeristen, zoals wij ze noemden, omdat we ervan uitgingen dat de vreemde gasten werden aangetrokken door het vak filosofie in de naïeve verwachting dat ze een dosis levenswijsheid voorgeschoteld zouden krijgen. De docent epistemologie was een lange, verlegen man met een baard en wapperende hemdsmouwen. Hij keek op en aarzelde even toen ze binnenkwam, een paar minuten nadat hij was begonnen. Dit keer droeg ze wel een jas, een versleten, donkergroene leren jas. Ze hield hem aan en ging

schuin achter mij zitten. Hij ging door met zijn college over Rudolf Carnap en het logisch positivisme, en ik draaide me af en toe half om en wierp een verholen blik op haar. Ze zat onbeweeglijk met haar armen over elkaar, ogenschijnlijk geconcentreerd op het begrijpen van het onderscheid tussen analytische en synthetische zinnen. Het was niet zo'n klein beetje zelfverzekerd om te laat te komen terwijl ze niet eens ingeschreven stond op het instituut. Ik vond het onbegrijpelijk dat het toeval haar door juist deze poort in de Købmagergade helemaal tot aan de verst gelegen zaal had gevoerd. Terwijl ik probeerde het college te volgen, gealarmeerd door haar onwaarschijnlijke aanwezigheid net buiten mijn gezichtsveld, was het net of ik vanaf die zaterdag in september aan haar had gedacht. Ik had me vergist toen ik dacht dat ik haar vergeten was, maar ik maakte er meteen een te groot punt van dat ze weer was opgedoken. In feite gebeurt het best vaak dat een gezicht zich losmaakt uit de dagelijkse krioelende stroom en ik me in een split second herinner dat ik de betreffende persoon al eens eerder heb gezien.

Haar ogen waren grijsgroen en haar oogleden hingen een beetje waardoor ze een sceptische, of gewoon slaperige uitdrukking hadden. Haar nek was licht gebogen en ze hield haar hoofd een beetje scheef terwijl ze voorovergebogen met haar ellebogen op het tafelblad tussen ons in leunde. Ze had nog steeds de groene jas aan, hij kraakte als ze bewoog. Ik sloeg mijn ogen neer om haar blik te ontwijken die mij, in combinatie met de uitdrukking rond haar mondhoeken, ongerust maakte

ten aanzien van wat ze van me dacht. In plaats van haar aan te kijken, concentreerde ik me op het volgen van de belletjes die in stippelijntjes door het messingkleurige bier in de glazen tussen ons in omhoog waaierden. Dat moment is ver achterin in mijn binnenste blijven stilstaan, als een obstakel in een stroming, een steen of een wortel, die de vrije loop van het water hindert en het vervolgens dwingt om te verbreden. De herfstzon was sterk genoeg om door de gekleurde glas-in-loodramen van Long John Bodega te dringen. Het café lag naast het instituut, het is jaren geleden al gesloten en het Filosofisch Instituut is al net zo lang geleden verhuisd.

Toen het college was afgelopen had ik me naar haar omgedraaid en haar begroet alsof we elkaar kenden. Misschien dacht ze dat het een sociaal gebaar was om haar te verwelkomen bij de groep, toen ik voorstelde om een biertje te gaan drinken. Ik zei dat ik haar voor de Grand had gezien. Ze leek niet verrast dat ze opeens tegenover mij in een café zat. Het gesprek liep soepel. Ze was niet ingeschreven aan de universiteit, maar ik hoorde wel dat ze meer van filosofie wist dan alleen een beetje snuffelen. Ze had Kierkegaard gelezen, ik niet. Ik kwam er niet achter of ze opschepte of gewoon heel enthousiast werd van praten over *De ziekte tot de dood*. Ik probeerde een waardig gesprekspartner voor haar te zijn, ook al begaf ik me op glad ijs. Ik zei dat Sartre de existentialist Kierkegaard had ontdekt terwijl wij hem hier in Denemarken nog lazen als een soort piëtist. Ze schudde vrolijk haar hoofd, Kierkegaard was niets zonder zijn geloof. Ik zei dat Kierkegaard Hegel eigenlijk

alleen maar had dwarsgezeten en zijn dialectiek op zijn eigen innerlijke drama had toegepast, terwijl Marx iets heel slims had bedacht om het te benutten. Marx? Ze glimlachte weer, dit keer bijna medelijdend. Ik zei dat er een wereld bestond buiten de worsteling met jezelf van het existentialisme, een wereld vol onrechtvaardigheid en klassenstrijd. Ze keek me alleen maar aan. Politiek interesseerde haar blijkbaar niet, toch leek ze allesbehalve burgerlijk.

Ze was net terug uit Boston, daar had ze blijkbaar langere tijd gewoond. Ze had het over highschool. Waarschijnlijk was ze veramerikaniseerd, dat moest de reden zijn dat ze niet ontvankelijk was voor het dialectisch materialisme, maar aan de andere kant zag ze er niet uit als een kapitalist, met haar warrige haardos en oude leren jas. Ze provoceerde me en ik hoorde zelf dat ik lachwekkend klonk toen ik beweerde dat er geen vrijheid bestond zonder rechtvaardigheid. Ze maakte dat ik me een vreemde voor mezelf voelde. Als zij moest kiezen tussen rechtvaardigheid en vrijheid, koos ze voor vrijheid. Ik antwoordde dat het burgerlijk ideologisch bedrog was om rechtvaardigheid en vrijheid tegenover elkaar te stellen als of-of. Haar mondhoeken krulden, ze moest helaas gaan, ze stond al op. Ze moest lachen om mijn teleurgestelde gezicht. Ik kon haar mijn nummer geven, zei ze. Ik schreef het op een bierviltje. Ze keek naar de cijfers alsof het een boodschap was, toen stopte ze het bierviltje in haar zak. Een boodschap waarover? Ik weet het niet. Ik hoopte alleen dat ze zou bellen. Ze had me in de war gebracht en ik kwam er-

achter dat ik graag in de war gebracht wilde worden. Toen ik even later tussen de andere voetgangers langs de Ronde Toren liep, op weg naar station Nørreport, bedacht ik dat ze misschien alleen mijn nummer had gevraagd om te voorkomen dat ik het hare zou vragen. Het meest waarschijnlijke was dat ze het bierviltje in de eerste de beste prullenbak waar ze langsliep had gegooid. Ik kon het niet laten om te kijken toen ik langs de bankjes op het Kultorvet liep die werden geflankeerd door publieke prullenbakken. Het ergerde me en ik herinnerde mezelf eraan dat haar bohemien-uiterlijk, gecombineerd met het ontbreken van politiek bewustzijn, iets decadents had. Rechtvaardigheid en vrijheid. Als ik zat te schrijven achter mijn witte rolgordijn, werd ik soms overvallen door schuldgevoel. De onderdrukten van de wereld en hun rechtvaardige strijd gaven me het gevoel dat ik spijbelde. Zij hadden binnen mijn kleine vriendenkring een fanatieke ambassadeur.

Hans-Georg kwam uit Noord-Sleeswijk, dat kon je horen aan zijn medeklinkers en de speciale zangerige toon waarop hij de dingen zei. Hij was een paar jaar ouder dan ik. Toen ik hem leerde kennen, was hij bezig met zijn doctoraal. Hij was vrij klein, zijn lange haar was vet en zijn baardgroei spaarzaam. Zijn tanden waren verkleurd door de tabak en stonden schuin naar binnen. Als hij lachte, deed hij denken aan een slank, vliegensvlug roofdiertje. Hij was de intelligentste persoon die ik ooit was tegengekomen en ook nog eens lid van een partijafplitsing die zich bevond in de uiterste linkervleugel van het politieke spectrum, met

een afkorting van vijf of zes letters, beginnend met c en eindigend op ml. Ik begreep eigenlijk niet waarom hij mij als vriend wilde. Het leek wel of Hans-Georg had besloten dat hij mij zou bekeren tot de revolutie en de dictatuur van het proletariaat. Dat hij ervoor zou zorgen dat ik mijn rol als intellectueel in het noodzakelijke historische proces zou begrijpen. In zijn ogen was ik een typisch voorbeeld van de ideologische weerspiegeling van het laatkapitalisme, ik was echter niet hopeloos verloren, als ik me maar zou weten te ontworstelen aan mijn kleinburgerlijke individualisme en me zou laten mobiliseren voor de klassenstrijd. Tot mijn verdediging had ik geroepen dat ik me daar zelf toch niet bewust van kon zijn, als mijn bewustzijn een product was van de relatie tussen productieve krachten en productieverhoudingen. Hij lachte met zijn scheve tanden om mijn burgerlijke drogredeneringen. Ik was burgerlijk, dat was zijn troefkaart, ik had geen enkel begrip van dialectiek ontwikkeld.

Hans-Georg was mijn goeroe. Alles aan hem, zelfs zijn armoedige uiterlijk en gebrekkige hygiëne, waren voor mij voorbeelden van zijn wil om *all the way* te gaan. Hij had het historische nu gelezen en begrepen en hij was bereid de consequentie te aanvaarden. Hij was min of meer gestopt op de universiteit om zich te wijden aan het politieke werk en woonde op wisselende adressen bij vrienden of te gast in woongroepen. Ik kwam er niet achter of dat was omdat hij niet genoeg geld had om zelf huur voor een huis te betalen of dat hij zich echt, zoals hij het noemde, aan de randen van

de wet bewoog. Hij gaf er de voorkeur aan om elkaar zomer en winter in de buitenlucht te ontmoeten, waarschijnlijk omdat hij dan niet naar een café hoefde en vroeg of laat een rondje zou moeten geven. We maakten lange wandelingen door de stad, soms kochten we een paar biertjes en gingen we in een park zitten. We moeten een stel zwervers hebben geleken zoals we daar op ons bankje zaten, we hadden geen contact met de praktische wereld om ons heen, waarin mensen naar hun werk gingen en weer naar huis en zich onder elkaar begaven met ieder hun eigen doelgerichte bezigheid. De gevels en de auto's van de stad werden gereduceerd tot achtergrond voor onze lange gesprekken over de onderliggende krachten die de werkelijkheid stuurden en vormden. Hans-Georg nam nooit vrij van de dialectiek, zelfs niet als we alleen maar een beetje zouden ontspannen, een paar biertjes drinken en misschien ergens meisjes tegenkomen. Ik moet denken aan een avond in de club Huset in de Magstræde. Er speelde een salsabandje. We dansten allemaal uitbundig, maar hij stond in zijn eentje, met zijn bierflesje tegen zijn borst gedrukt, zijn hoofd scheef, alsof hij het proletarisch karaat van de zwetende ritmes taxeerde.

Het zou tekortschieten om te zeggen dat ik hem bewonderde. Ik identificeerde hoe hij mij beschouwde als een soort dialectische list met het doel om mij uit mijn valse bewustzijn te katapulteren. Niet als een bevrijding ten behoeve van kleinburgerlijke zelfrealisatie, waardoor ik alleen maar zou blijven vastzitten in de rol van intellectuele clown van de consumptiemaatschap-

pij, maar om mij te bevrijden van de illusies die me ervan weerhielden om de historische noodzaak te erkennen. Hans-Georg kende die. Hij was ervan overtuigd geraakt dat de anti-imperialistische strijd op mondiaal niveau voorrang moest krijgen boven de klassenstrijd in het rijke deel van de wereld. Hij was die herfst net terug van een maand in een Palestijns trainingskamp. Hij wilde mij zelfs niet vertellen in welk land in het Midden-Oosten hij was geweest en deed over alles erg geheimzinnig. Ik wist dat hij ook in Kopenhagen omging met personen met Arabische namen. Hij ging *all the way*. Ik probeer me te herinneren wat ik dacht. De waarheid is waarschijnlijk dat ik niet zozeer nadacht over de bevrijding van de onderdrukte volkeren, of een rechtvaardiger samenleving. Eigenlijk zag ik geen betere wereld voor me, maar een betere versie van mezelf. Ik herinner me het gevoel dat ik achterliep. Dat ik ongeduldig wachtte tot ik aan zou komen, dat ik altijd onderweg was. Ik herinner me het beschamende gevoel dat ik niet hard genoeg was in mijn zelfkritiek.

Toen op een middag de telefoon ging, kwam het totaal niet bij me op dat zij het zou kunnen zijn. Er waren misschien twee weken voorbijgegaan. Ik dacht al bijna niet meer aan haar of aan het toeval dat het meisje van de Grand was verschenen op een college over logisch positivisme. Anna Secher. Ze zei haar volledige naam, alsof ik een officiële instantie was. Ik wist niet wat ik moest zeggen. Ze vroeg of ik zin had om bij haar langs te komen. Ik dacht te kunnen horen dat ze glimlachte. Het voelde bijna alsof ik werd opgeroepen toen ze

me het adres gaf. De Howitzvej in Frederiksberg. De volgende dag fietste ik erheen. Dat deel van de stad was nog vrij onbekend voor mij en ik reed onderweg een paar keer verkeerd. Het was een pand van rond de eeuwwisseling, met lambrisering in het trappenhuis, chic, maar niet erg goed onderhouden. Ik begon al te twijfelen of de deurbel het deed, maar toen werd er opengedaan. Groene ogen, licht hangende oogleden. Plooitjes bij de mondhoeken die haar glimlach iets schalks gaven. Ze droeg een lange Indiase jurk en liep op blote voeten. Ik denk dat ik die jurk noem, omdat hippiegewaden toen alweer uit de mode waren. Alles in het spaarzaam gemeubileerde appartement zag er een beetje verbleekt uit, alsof het had overwinterd, de schemerlampen, de met motieven bedrukte gordijnen, de teakhouten meubels met versleten bekleding, alsof de tijd alles had mogen laten zoals het was. Tegen een van de muren stonden stapels verhuisdozen. Het appartement zag er groot uit. Vanuit een erker in de woonkamer kon je het paleis van justitie, de kerk en de brandweerkazerne aan de overkant van de straat zien. Ik zat op de bank en zij was op een fauteuil gaan zitten. Hier was ze dus thuis, of niet? Alle informatie die ze gaf klonk alsof ze de toevallige omstandigheden op een afstandje hield omdat ze niet echt iets met haar te maken hadden. Ze woonde samen met haar vader die natuurkundige was en op het Niels Bohr-instituut werkte. Ze waren aan het eind van de zomer teruggekomen, ze hadden nog nauwelijks de tijd gehad om uit te pakken. Haar vader was gasthoogleraar geweest aan Harvard.

Het leek wel of ze haar best deed om het minder belangrijk te laten klinken en zelf niet onder de indruk te zijn. Ze hadden er vier jaar gewoond en ze hadden haar moeder daar achtergelaten. Anna's mondhoeken vertrokken iets. Of misschien zei ze dat niet helemaal goed; Anna's moeder was ervandoor gegaan met een van de collega's van haar vader. Waren mijn ouders nog bij elkaar? Als mijn antwoord haar al liet denken dat we iets met elkaar gemeen hadden, liet ze dat niet blijken.

We gingen wandelen in de tuin van de Landbouwhogeschool. Het gesprek was allang boven het uitwisselen van biografische informatie uitgestegen. We hadden ook niet de leeftijd dat er extreem veel te vertellen viel. We hadden het over boeken, films en muziek, zij was belezener dan ik, wist meer en ze was niet beïnvloed door de harde scholing van die tijd. Meteen na die eerste middag had ik het gevoel dat ik Hans-Georg verried. Voor mij was het meest verontrustende dat ik het zo makkelijk vond om hem in de steek te laten. We volgden de paden tussen de exotische bomen, we keken naar het licht dat op het water viel. Zij had het over Omar Khayyam, Paul Celan, Georg Trakl, Anaïs Nin en Marguerite Duras. Die had ik geen van allen gelezen en ik voelde me beperkt. Het werd er niet beter op toen ik over Pablo Neruda begon. Zij had Marx niet gelezen en droomde er ook niet van om dat te doen. Ze moest lachen. Ik ben nooit helemaal gewend geraakt aan haar plotselinge lach, alsof de bloedserieuze onderwerpen waarover we het net nog hadden gehad, gewoon een grapje waren. Een barokke, ontoereikende,

in wezen belachelijke poging om te vangen wat toch niet in begrippen uit te drukken valt. Voelde ik me werkelijk verplicht om de verantwoordelijkheid voor de hele wereld op me te nemen? Dat was de eerste keer dat ik mezelf door Anna's ogen zag. Van buitenaf gezien waren we gewoon een paar toevallige, kwetsbare individuen die tussen een Libanese ceder en een Japanse spar liepen, zo zou Hans-Georg ons ook hebben beschreven, als korreltjes van bijna niets die werden verschoven door de duwende gletsjers van de geschiedenis. Maar hij zou wel een uitzondering maken voor zijn eigen geprivilegieerde mening uit de dialectische doos en zijn worsteling met alles, alsof hij alles beschouwde vanuit een soort controletoren voor de voortgang van de geschiedenis in de richting van het paradijs van de verlossing, dat vrij van macht was.

Anna lokte mij van zijn toren naar omlaag. Je kon ook gewoon op een bank zitten en alles aan je voorbij zien trekken, mensen, honden, je eigen min of meer dwaze invallen. Sommige mensen hebben geen geld, sommigen zijn geniaal, sommigen hebben seks, sommigen hebben grote problemen, wie heeft beloofd dat er rechtvaardigheid bestaat? Ik vroeg naar haar toekomstplannen. Ze sloot haar ogen in de avondzon, alsof dat het meest dwaze was wat ze in lange tijd had gehoord. Het enige wat ik zeker wist in deze wereld, was dat ik haar haar wilde aanraken, haar wang, haar knie. Ze hield een hand boven haar ogen en nam me even op. Over de toekomst gesproken, ze was uitgenodigd voor een feest in Nørrebro, had ik zin om mee te gaan?

Onze schaduwen op het fietspad waren absurd lang, de winkels gingen bijna sluiten en de verkeersdrukke nam af. Dat ik achter Anna Secher reed, kaarsrecht op haar rammelende fiets, met bruine benen onder de rok van haar jurk, die ze vasthield bij de handvatten zodat hij niet tussen de ketting zou komen, maakte de stad voor mij weer tot een vreemde plek. Ze gedroeg zich overal met een vrije, nieuwsgierige onafhankelijkheid, alsof het allemaal niet echt iets met haar te maken had, maar grappig genoeg was om aan te snuffelen. Grappig; dat woord gebruikte ze willekeurig en in volkomen onverwachte verbanden. Toen dacht ik dat haar houding van vrouw van de wereld voortkwam uit het feit dat ze in Amerika had gewoond. Later vertrouwde ze me toe dat Boston een provincialere stad was dan Kopenhagen. Ze kende onze stad beter dan ik; de kortere weggetjes door het labyrint van huurkazernes aan de andere kant van de Ågade en de Bispeengbuen, de smalle steegjes die we kruisten in het blauwe avondlicht. Zij was opgegroeid in het centrum in de tijd dat ik door de straten van de villawijken in de voorsteden zwierf. We fietsten schuin over het kerkhof Assistens Kirkegård, ze minderde geen vaart op de paden tussen de oude graven. Opeens remde ze voor het hek dat rond een familiegraf stond. Naast het zandstenen monument groeide een rozenstruik. 'Daar ligt hij,' zei ze en ze boog een steel van een roos omlaag om aan de kroonbladeren te ruiken. 'Kierkegaard,' voegde ze er op een opvoedende toon aan toe. 'Geloof jij in God?' Ik zei nee. 'Hij heeft gezegd dat het je plicht is.' Ze liet de roos los. 'Daarom zijn wij zul-

ke zondaars.' Ze glimlachte, ik wilde vragen wat ze be-
doelde, maar ze zei dat ze honger had. We vonden een
cafeteria in de Nørrebrogade. Buiten ging de straatver-
lichting aan terwijl wij van onderwerp naar onderwerp
hopten, alsof we ongeduldig probeerden te ontdekken
of er geen grens was aan waarover wij met elkaar kon-
den praten. 'Wat zijn wij verschillend,' riep ze vrolijk uit.
Mijn teleurstelling leek op de onderstroom van koude
lucht die rond mijn enkels gleed steeds als iemand de
deur van de helverlichte zaak opende. Ik realiseerde me
dat ik graag had gewild dat ze het tegenovergestelde had
gezegd. 'Maar je bent flexibeler dan je zou verwachten.
Je vindt mij niet gek. Dat vind je toch niet, hè?' Dat was
de eerste keer dat ik iets van kwetsbaarheid zag door-
schineren onder haar zelfverzekerde manier van doen.
Ik glimlachte zonder te antwoorden, om haar een beetje
te plagen. Dat was de eerste keer dat ik het gevoel had
dat ik de overhand had.

Onderweg kochten we bij een kiosk een paar fles-
jes bier. Er waren al veel mensen toen we aankwamen.
We zijn er nooit achtergekomen wie er in het verval-
len appartement woonde. Ik geloof dat Anna behal-
ve een meisje dat ze omhelsde niemand kende. Ik kan
ook niet zeggen dat wij erg ons best deden om de an-
deren te leren kennen. Het meisje met wie Anna had
gepraat stond te dansen met een jongen in een zwart
motorjack. Anna en ik zaten in een hoek op de grond.
De muziek stond zo hard dat we tegen elkaar moes-
ten schreeuwen. Het was vermoeiend om luidkeels te
moeten brullen om onze briljante gedachten te delen.

Pas toen ze het voor de derde keer tegen me riep, begreep ik dat ze wilde dansen. We botsten steeds tegen anderen op en Anna maakte zich tamelijk impopulair toen ze per ongeluk een jongen aanstootte die lijntjes van de vensterbank snoof. Toen er een langzaam nummer kwam, pakte ze me bij mijn middel en trok me naar zich toe. Door een halfgeopende deur zag ik haar vriendin op een bed liggen zoenen met de jongen in het leren jack. We waren niet meer dan twee lichamen. Ik kan me herinneren dat ik dat ergens in de loop van de avond dacht. Alles aan Anna was fonkelende geest, gevatheid, temperament, en toch waren we niet meer dan twee lichamen die dicht tegen elkaar aan stonden. Ze maakte zich los, pakte mijn hand en trok me mee naar buiten, weg uit het lawaaiige, volle appartement. Op de trap passeerden we mensen die op weg waren naar het feest. Toen het licht uitging, bleef ze stilstaan op een overloop en fluisterde dat ik haar moest kussen.

Ver weg in de diepte van de jaren staan we daar nog steeds. Ik ben de verbinding met degene die ik toen was kwijtgeraakt, net zoals ik het contact met Anna ben kwijtgeraakt, maar dáár staan we, doodstil in het donker, volkomen vreemden voor elkaar, heel dicht tegen elkaar aan. Woorden kunnen er niet komen, de taal is in het beste geval een peillood, maar daar beneden is iets, het is daar onder de massa's van het verleden. Wat verrassend is aan het ouder worden, is dat je niet meer zwaarte krijgt met de jaren, wat je wel dacht toen je wachtte tot het verhaal zou beginnen. Wie je ooit was, zou alleen maar teleurgesteld zijn over wie je bent ge-

worden, maar gelukkig ben je je jonge ik vergeten. Die blijft achter op de bodem en ziet jou door de tijd omhooggaan naar de grote zilveren spiegel. Hij kent niet dat stijgende gevoel van lichtheid en bevrijding en je weet het zelf pas als je in de buurt van de spiegel komt, naar het licht toe wordt gezogen en begrijpt dat het niet uitmaakte wat je was geworden of wie.

